

Kärkölen kunta, rakennusvalvonta  
[kirjaamo@karkola.fi](mailto:kirjaamo@karkola.fi)

**Viite:** Lausuntopyyntö 15.1.2026 purkamislupa 316-2026-1

**Asia:** Purkamislupahakemus osoitteessa Marttilantie 129, Kärkölä

Kärkölen rakennusvalvontaan on saapunut purkamislupahakemus koskien kiinteistöllä 316-409-4-10 (Yli-Syrjä) sijaitsevia pää- ja talousrakennusta.

Lahden museot/Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo antaa asiasta pyydettyä lausuntonaan seuraavaa.

*Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema*

Kiinteistö rakennuksineen sijaitsee maakunnallisesti arvokkaalla rakennetun kulttuuriympäristön alueella kohdenimellä ”Marttilan kylä” (MARY 2024). Päijät-Hämeen maakuntakaavan uudistamista varten on toteutettu rakennetun kulttuuriympäristön täydennysinventointi ja alueen kohdekortin arvojen kuvauksen mukaan ”Keskiaikaisperäisellä Marttilan kylällä on säilynyt runsaasti 1900-luvun alkupuolen tilakeskusten asuin- ja talousrakennuksia, pienipiirteisempää mäkitupalaisasutusta sekä julkista rakentamista, kuten koulu ja seuratalo. Rakennusaikakautensa elinoloista kertova ajallisesti kerroksinen rakennuskanta on säilyttänyt runsaasti myös aikansa tyylipiirteitä. Kyläteiden tuntumaan sijoittuvalla asutushistoriallisella kyläkeskittymällä yhtenäisine peltoaukeineen on maisemallista merkitystä.”

Alueella on voimassa Taajamien osayleiskaava vuodelta 2004. Kiinteistö sijaitsee kaavassa kyläalueella (AT). Merkinnän määräyksen mukaan alue on tarkoitettu kylämäisen rakentamisen alueeksi. [...] Alueelle saa rakentaa myös maatalouteen tai sen liitännäiselinkeinoihin liittyviä rakennuksia sekä kyläyhteisön toimintaa tukevia yleisiä rakennuksia sekä sellaista työ- ja liiketiloja, jotka eivät aiheuta ympäristöön melua, tärinää, ilman pilaantumista, raskasta liikennettä tai muuta häiriötä. Uudis- ja korjausrakentaminen on sovitettava olemassa olevaan rakennuskantaan ja pihapiiriin.

Vastapäätä tien toisella puolella sijaitsevat Kylä-Perheen ja Huovilan tilat on merkitty kaavassa merkinällä s-1. Merkinnän määräyksen mukaan kyseessä on kohde, jolla ympäristö säilytetään. Rakentamisessa tulee ottaa huomioon alueen kulttuurihistoriallisesti arvokas luonne siten, että uudisrakentaminen rakennustavaltaan ja sijainniltaan liittyy olemassa olevaan rakennuskantaan ja ympäristöön ja että olemassa olevat kulttuurihistoriallisesti merkittävät rakennukset ja rakenteet, tiestö

*sekä puusto ja muu kasvillisuus säilyvät. Rakennuksia ei saa purkaa ilman MRL 127 §:ssä tarkoitettua lupaa.* Nyt puheena olevan kiinteistön rakennuksia ei ole huomioitu inventoinneissa.

Paikalle tehtiin museon toimesta maastokäynti 2.2.2026. Kiinteistöllä sijaitsee päärakennuksen lisäksi talousrakennus ja kellari. Talousrakennus on alun perin käsittänyt kaksi erillistä hirsirakennusta, jotka on myöhemmin yhdistetty lautarakenteisella liiteriosalla. Talousrakennus käsittää kolme erillistä huonetilaa, joihin on sijoitettu eläinsuoja ja huussi, liiteri sekä savusauna. Rakennuksen katteena on alun perin ollut päre, jonka päällä on mahdollisesti ollut huopakate. Runsaan lumen vuoksi katemateriaali jäi osittain epäselväksi. Lautarakenteisen väliosan katto on osittain romahtanut. Myös asuinrakennus on hirsirakenteinen ja ulkopuolelta lautavuorattu käsittäen keittiön, makuukamarin ja eteisen. Ulkoapäin tarkasteltuna päärakennuksen runko vaikuttaa ryhdikkäältä. Päärakennuksen sisätiloja ei ollut mahdollista tutkia, joten rakennus katselmoitiin vain ulkopuolelta. Tosin katon takalapetta ei päästy runsaan lumen ja kasvillisuuden vuoksi tutkimaan. Omistajalta saadun tiedon mukaan rakennukset ovat olleet pitkään (n. 20 v.) tyhjiillään. Viimeisten asukkaiden muutettua pois rakennukset ovat huollon puutteessa rapistuneet.

Rakentamislain 140 § mukaan rakennuksen omistajan on pidettävä rakennus ympäristöineen sellaisessa kunnossa, että se jatkuvasti täyttää terveellisuuden, turvallisuuden ja käyttökelpoisuuden vaatimukset eikä aiheuta ympäristöhaittaa tai rumenna ympäristöä.

Lausunnonantoaikataulu ei mahdollista rakennusten historian tarkkaa tutkimusta. Museon arvion mukaan rakennuskokonaisuus ajoittuu 1800- luvun jälkipuoliskolle. Arvio perustuu rakennusten rakentamistapaan ja ominaispiirteisiin. Kiinteistö on mahdollisesti kuulunut lähialueiden kantatiloihin, mutta tästä ei ole varmuutta.

Huolimatta siitä, että rakennukset on päästetty ränsistymään, on niillä eittämättä kulttuurihistoriallisia arvoja Marttilan kylän vanhinta jäljellä olevaa rakennuskerrostumaa edustavana kokonaisuutena. Museo ei voi antaa nykyisillä tiedoilla lopullista kantaa purkamiseen. Museo esittää, että rakennusten kohtalosta päätetään vasta, kun rakennuskokonaisuutta ja sen korjattavuutta on museon puolelta tutkittu tarkemmin uudella maastokäynnillä lumien sulettua, sekä selvitetty sen historiaa. Päärakennus tulee tuolloin tutkia myös sisätilojen osalta.

Mikäli kunta myöntää luvan rakennusten purkamiseen, on ne dokumentoitava valokuvaamalla. Museo voi suorittaa dokumentoinnin omana työnään. Museo suosittelee päärakennuksen hirsirungon sekä muiden rakennusosien (esim. ovet, ikkunat, lattialankut, lieden osat) kierrättämistä, mikäli ne ovat käyttökelpoisia.

Omistajalta saadun tiedon mukaan kiinteistölle halutaan sijoittaa parkkipaikka liittyen lähistölle sijoitettavaa museopuistoon. Viitaten alueen tunnustettuihin kulttuuriympäristöarvoihin sekä kaavamääräykseen, kyseinen suunnitelma edellyttää kulttuuriympäristöarvojen osalta perinpohjaista keskustelua ja harkintaa viranomaisten kesken.

#### *Arkeologinen kulttuuriperintö*

Kiinteistö sijoittuu vuonna 2012 tehdyssä inventoinnissa historiallisen kartta-aineiston perusteella 1700-luvun kylätontiksi tulkitulle alueelle (E. Tikkala ym., *Päijät-Hämeen maakuntakaava – Historiallisen ajan muinaisjäännösten inventointi*, Lahden museot 2012). Tällaisilla paikoilla voi olla nykyisen pihamaan ja rakennusten alla tai reunoilla kylätonttiin kuuluvia rakenteiden jäänteitä (esim. kivijalkoja, uuninpohjia, piharakenteita), jotka voivat olla muinaismuistolain (195/1963) suojaamia.

Mikäli purkulupa myönnetään, purku sekä mahdollinen muu maankäyttö (maanrakennus, kaivannot, täytöt tms.) purettujen rakennusten alueella tulee tehdä arkeologin valvonnassa. Koska työ on oletettavasti pienimuotoinen, museo voi toteuttaa valvonnan maksutta virkatyönä. Tämä ehto tulee kirjata mahdolliseen purkulupaan.

#### **Lahden museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo**

|                                  |                   |
|----------------------------------|-------------------|
| tutkimuspäällikkö                | Liisa Koskelainen |
| arkeologi                        | Kimmo Kyllönen    |
| rakennustutkija                  | Satu Taivaskallio |
| korjausrakentamisen asiantuntija | Ritva Ruponen     |

**Tiedoksi:** Museovirasto